

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΝ
Δ/νσις : Ιωάννου Γενναδίου 14 – 115 21, Αθήνα
Τηλ. 210-72.72.282 & 6976204429 , e-mail: fspk2008@yahoo.gr

Πύργος, 4 Νοεμβρίου 2018

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ Γ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ηλείας κ. Γερμανέ,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κ. Κύριλλε, Εκπρόσωπε της Α. Θ.
Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Δωδώνης και Πρόεδρε του Συνοδικού Γραφείου
Προσκυνηματικών Περιηγήσεων κ. Χρυσόστομε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Λευκάδος και Ιθάκης Αντιπρόεδρε του
Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων κ. Θεόφιλε,
Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι Άγιοι Αρχιερείς
Πανοσιολογιώτατε Γραμματέυ του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών
Περιηγήσεων κ. Σπυρίδων
Σεβαστοί Πατέρες, Εκπρόσωποι των Ι. Μητροπόλεων της Εκκλησίας της
Ελλάδος,
Ελλογιμώτατοι κ. κ. Καθηγηταί,
Κυρίες και κύριοι Σύεδροι,

Λόγοι ανεξάρτητοι της θελήσεώς μου δεν μου επέτρεψαν τη σημερινή παρουσία μου και παρακαλώ τον Ελλογιμώτατο φίλο Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Θεόδωρο Πιτταρά και μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής να αναγνώσει την παρούσα.

Όπως είναι γνωστό, ο Τουρισμός για την Πατρίδα μας αποτελεί την κυρίαρχη πηγή οικονομικής ανάπτυξης, γι' αυτό καταβάλλεται προσπάθεια από την Εκκλησία της Ελλάδος, σε συνεργασία με την Εκκλησία της Κρήτης και τις Μητροπόλεις της Δωδεκανήσου, για την ανάπτυξη της κυριότερης μορφής

Τουρισμού των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων ή αλλιώς λεγομένου Θρησκευτικού Τουρισμού.

Σκοπός του Συνοδικού Γραφείου των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος δεν είναι στις ημέρες μας απλά η οικονομική ενίσχυση της Χώρας και των εμπλεκομένων με τον Τουρισμό αλλά ήταν, είναι και θα συνεχίζει να είναι η ανάπτυξη και προβολή των Ιερών Μνημείων και Ιερών Μονών και Ι. Προσκυνημάτων, καθώς και η προσέλκυση όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού προσκυνητών, ιδίως από τις Χριστιανικές Χώρες της Ευρώπης, και γι' αυτό συνεργάζεται με όλους τους Φορείς του Τουρισμού της Χώρας μας.

Τέτοιο παράδειγμα συνεργασίας είναι και το σημερινό Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο στον Πύργο Ηλείας, περιοχή λαμπρής ιστορίας που αρχίζει από την Αρχαία Ολυμπία και καταλήγει στη σημερινή Ορθόδοξη Χριστιανική Ηλεία, έδρα της Ι. Μητροπόλεως Ηλείας, Μητρόπολη η οποία με την καθοδήγηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου της κ. Γερμανού, διακεκριμένου Ιεράρχη, αγωνίζεται για την προβολή των Εκκλησιαστικών Μνημείων της περιοχής, που έχει ως συνοδοιπόρους στο έργο αυτό της Μητροπόλεως τον Σύλλογο Ξενοδόχων, τον Δήμο Πύργου, την Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας και το Επιμελητήριο Ηλείας.

Το σημερινό Γ' Συνέδριο, οι εργασίες του οποίου σε λίγο ολοκληρώνονται, σήμερα Κυριακή 4 Νοεμβρίου 2018, είναι Συνέδριο που εκπροσωπεί ζωντανές δυνάμεις της Πατρίδας, κλήρο, ξενοδόχους, τουριστικούς πράκτορες κ.λπ. Είναι Συνέδριο ανάπτυξης και ελπίδας, διότι σιωπηλά μεν, αλλά πολύ συστηματικά, υλοποιείται η μεγάλη προσπάθεια της Εκκλησίας της Ελλάδος για την ανάπτυξη των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, μεγάλου έργου για την Πατρίδα μας, έργου που πρώτος οραματίστηκε και άρχισε να υλοποιεί με την ίδρυση του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων ο Μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κυρός Χριστόδουλος και συνεχίζει επιτυχώς μέχρι σήμερα ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δωδώνης κ. Χρυσόστομος.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δωδώνης αναλαμβάνοντας πριν από εννέα έτη (2009) την Προεδρία του ως άνω ειρημένου Συνοδικού Γραφείου συνέχισε να εργάζεται στην ιδέα ότι με την ανάπτυξη των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων και με την ανάδειξη των πάσης φύσεως Θρησκευτικών Δρόμων και όχι μόνο, θα μπορέσει η χώρα μας να οδηγηθεί σε πρόοδο.

Για τον σκοπό αυτό άρχισε ένα μεγάλο οδοιπορικό με τους συνεργάτες της Επιτροπής του Συνοδικού Γραφείου στην Ελλάδα, στη Χριστιανική Ευρώπη και όχι μόνο. Υπέγραψε εκ μέρους της Εκκλησίας της Ελλάδος Πρωτόκολλα Συνεργασίας με Κράτη, Υπουργεία, Ορθόδοξες Εκκλησίες και το εγχείρημα πέτυχε.

Στο πλαίσιο των δράσεων του Συνοδικού Γραφείου οργανώθηκαν επιτυχώς το Α' Πανελλήνιο Συνέδριο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων στη Ζάκυνθο το 2009, το Β' στην Λεπτοκαρυά της Πιερίας το 2016 και το Γ' σημερινό Συνέδριο στον Πύργο της Ηλείας (2018).

Τί επιτεύχθηκε και με το Συνέδριο αυτό σήμερα;

Όπως προκύπτει και από το Μήνυμα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, το οποίο αναγνώστηκε στην έναρξη του Συνεδρίου, όπου μεταξύ των άλλων ευλογεί και επαινεί τις έως σήμερα δράσεις του Συνοδικού Γραφείου των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι Εισηγήσεις που ακολούθησαν ανέδειξαν λεπτομερώς τη μέχρι σήμερα παρουσία και το έργο της Εκκλησίας για τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις αναφορικά προς την προβολή και ανάδειξη των Ιερών Μνημείων κ.λπ. της Πατρίδας μας, εστιάζοντας στην σημερινή εμπειρία και την προβληματική καταθέτοντας σειρά εφικτών προτάσεων.

Στην προχθεσινή έναρξη της Παρασκευής 2. 11. 2018 ο πρώτος ομιλητής, Εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριάρχου, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος, με την εμπειριστατωμένη εισήγηση μας έκανε κοινωνούς για το έργο προώθησης των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων στις Ι. Μητροπόλεις της Δωδεκανήσου, ακριτική περιοχή που επισκέπτεται μεγάλος αριθμός τουριστών ετησίως.

Ανέπτυξε στο ακροατήριο το έργο των Ι. Μητροπόλεων αυτών τις δράσεις και καλές πρακτικές τους, ιδίως της Ρόδου και της Κώου που δέχονται τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών-προσκυνητών. Εξήγγειλε την υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων προστασίας των Ι. Μνημείων της Δωδεκανήσου και την ανάγκη οικονομικής ενίσχυσης των προγραμμάτων αυτών, καθώς και την αναγκαιότητα συνεργασίας των Ι. Μητροπόλεων με τον ιδιωτικό τομέα.

Ο επόμενος ομιλητής, Εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Κρήτης Πανοσιολογιώτος Αρχιμανδρίτης κ. Τίτος Ταμπακάκης, παρουσίασε το έργο της Εκκλησίας της Κρήτης για τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις από το έτος 2009 μέχρι και σήμερα. Τόνισε ότι η Κρήτη έχει πληθώρα Μνημείων θρησκευτικού Τουρισμού, λαμπρή ιστορική παράδοση και εξιστόρησε την παρουσία της Χριστιανικής Κρήτης, καταλήγοντας ότι πρέπει να διαφυλαχθεί η πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά της χωρίς εμπορευματοποίηση.

Ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαίος, Εκπρόσωπος της Πατριαρχικής Εξαρχίας Πάτμου, πορεύθηκε με βάση τις διδαχές του Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου και παρουσίασε τα θρησκευτικά Μνημεία της Μονής και τους αγώνες των μοναχών για την υποβοήθηση της Επιστήμης και των Γραμμάτων με την πλούσια βιβλιοθήκη της Μονής, την οποία μπορούν να αξιοποιήσουν και χρησιμοποιήσουν οι περιηγητές. Κατέληξε ότι η Εξαρχία της Πάτμου διά των Ι. Μνημείων της είναι ελπίδα Αναστάσεως και ότι πρέπει να διατηρηθεί ο Ιερός χαρακτήρας της.

Ο Εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Κύπρου κ. Ανδρέας Χριστοδούλου παρουσίασε την εργασία του Θεοφιλεστάτου Επισκόπου Μεσαωρίας κ. Γρηγορίου, Προέδρου του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Ι. Αρχιεπισκοπής της Εκκλησίας της Κύπρου, για τις 10 Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές Εκκλησίες UNESCO. Έτσι αναλύθηκε ο χαρακτήρας των Μνημείων της Μεγαλονήσου Κύπρου, όπως του Αγ. Νικολάου Στέγης, του Αγ. Ιωάννου Λαμπαδιστή, της Παναγίας του Άρακα, του Τιμ, Σταυρού, της Παναγίας του Μουτουλλά και άλλων και κατέληξε στο ότι η Εκκλησία της Κύπρου συντονισμένα, με τα έντυπά της και τις Ημερίδες που διοργανώνει, είναι πολύτιμη αρωγός για τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις στην Κύπρο.

Ακολούθησαν χθες, Σάββατο 3. 11. 2018, από την Ερίτιμο κ. Λίτσα Χατζηφώτη και τους Ελλογιμωτάτους κ.κ. Βασίλειο Τζέρπο, Χρήστο Πετρέα, και Χρήστο Τσιρώνη ενδιαφέρουσες Εισηγήσεις με ιδιαίτερη αναφορά στη σχέση Αρχαίας Ελλάδος και Χριστιανισμού και στην κοινή πορεία τους ανά τους αιώνες, στην παρουσία και τις σημαντικές Δράσεις του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και στους τομείς σπουδών που δημιουργούνται στα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ενώ από τους Κληρικούς και Λαϊκούς Εισηγητές και Συνεργάτες της Ιεράς Μητροπόλεως Ηλείας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας έγινε εκτενής

παρουσίαση των Ι. Μονών, Ι. Μνημείων, Ι. Προσκυνημάτων και Δρόμων του Νομού Ηλείας.

Σήμερα, Κυριακή 4.11.2018, πραγματοποιήθηκε πολυαρχιερατικό Συλλείτουργο στον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου Πύργου και ακολούθησε το παρόν Καταληκτήριο Γεύμα, με το οποίο κλείνει επιτυχώς το Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο για τις Προσκυνηματικές Περιηγήσεις, με θέμα : « *Από την Αρχαία Ολυμπία στη σύγχρονη Ηλεία*». Πρόκειται για ένα ακόμα ιστορικό Συνέδριο που έρχεται να προστεθεί στις πολλές δράσεις του Συνοδικού Γραφείου της Εκκλησίας της Ελλάδος, όπως και τα άλλα δύο προηγούμενα, και σηματοδοτεί τη συνέχεια από την Εκκλησία της Ελλάδος γιγαντιαίας προσπάθειας για την δημιουργία στην Πατρίδα μας προϋποθέσεων υγιούς ανάπτυξης Προσκυνηματικών Περιηγήσεων.

Θα μου επιτρέψετε να πω, υπό τις παρούσες μάλιστα ιστορικές συνθήκες, ότι πρόκειται για Συνέδριο Εθνικής και Θρησκευτικής σημασίας, αφού αν τα Συμπεράσματά του αξιολογηθούν κατάλληλα και ενεργοποιηθούν με την ενεργό συναντίληψη της Πολιτείας, θα δημιουργηθούν συνθήκες όχι μόνο προβολής των Ι. Προσκυνημάτων της Πατρίδας μας, αλλά και συνθήκες διεύρυνσης των πηγών οικονομικής ανάπτυξής της.

Θερμές ευχαριστίες οφείλουμε στην Εξοχωτάτη Υπουργό Τουρισμού κ. Έλενα Κουντουρά, τον Πρόεδρο του ΕΟΤ κ. Χαράλαμπο Καρίμαλη, και τους συνεργάτες της που έθεσαν το Συνέδριο αυτό υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Τουρισμού.

Το Γενικό Συμπέρασμα του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου είναι ότι: η Εκκλησία της Ελλάδος, διά του Συνοδικού Γραφείου Της των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, μπορεί και οφείλει να συνεχίζει να είναι επικεφαλής της εθνικής αυτής κοινής προσπάθειας, η οποία αναγνωρίζεται από όλους πλέον ως συνεργασία, μεταξύ των άλλων, για την ολοκλήρωση της καταγραφής των Προσκυνηματικών Προορισμών στην Πατρίδα μας, προκειμένου να γίνουν ευρύτερα γνωστά, όχι μόνο εντός των εθνικών μας ορίων, αλλά και στο εξωτερικό.

Η προσπάθεια πρέπει να συμπληρωθεί με τη δημιουργία κατάλληλου μηχανισμού αξιοποίησης σε πρόσωπα και εξοπλισμό, που πρέπει να στηριχθεί παράλληλα από την Πολιτεία, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τους Τουριστικούς Φορείς για τους πιο πάνω σκοπούς σε συνεργασία με την Εκκλησία.

Ανήκει συνεπώς ο δίκαιος έπαινος στον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο, την περί αυτόν Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, τους Αγίους Αρχιερείς με όλους εσάς τους εκπροσώπους τους και το Συνοδικό Γραφείο Ανάπτυξης των Προσκυνηματικών Περιηγήσεων που υλοποίησαν το Συνέδριο αυτό.

Μέσα από την Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου, ως Πρόεδρος αυτής, διαπίστωσα ότι χωρίς την προσωπική συμμετοχή του Προέδρου της Επιτροπής Σεβ. Μητροπολίτη Δωδώνης κ. Χρυσόστομου, του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ηλείας κ. Γερμανού, του Προέδρου κ. Γερασίμου Ζαχαρόπουλου και των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Ξενοδόχων Δήμου Πύργου, θα ήταν ιδιαίτερα δυσχερής η πραγματοποίηση του εγχειρήματος αυτού. Τους ανήκει ο δίκαιος έπαινος της Εκκλησίας, όπως και σε όλους όσους, Κληρικοί και Λαϊκοί συνεργάτες, εμφανώς ή αφανώς κοπίασαν για τη διεκπεραίωση των εργασιών. Ευχαριστίες και στους κ. κ. εισηγητές που έδωσαν εθελοντικά και από την αποθησαυρισμένη εμπειρία τους πολλές προτάσεις και ιδέες.

Όλα αυτά με τη λήξη του Συνεδρίου θα κληθεί να προωθήσει στα διάφορα διοικητικά επίπεδα ο Γραμματέας του Συνοδικού Γραφείου Πανος. Αρχιμανδρίτης κ. Σπυρίδων Κατραμάδος και οι συνεργάτες του. Ο άξιος αυτός Κληρικός, που επί επί δεκατέσσερα συναπτά χρόνια, μέσα από την αξιοζήλευτη υπηρεσία του και στο Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος αθόρυβα αλλά συστηματικά και μεθοδικά εργάζεται, εντός και εκτός Ελλάδος, για το συμφέρον της Εκκλησίας και για την ενίσχυση της αποστολής Της και που οφείλουμε δημοσίως και σήμερα να τον συγχαρούμε και να τον επαινέσουμε για το έργο και τις άοκνες προσπάθειες του και για την ουσιαστική συμβολή του στην επιτυχία και του Συνεδρίου αυτού και σε όλες τις Δράσεις του Συνοδικού Γραφείου.

Τα φώτα του Συνεδρίου μετά από λίγο θα σβήσουν, όμως άνθρωποι με πίστη, εργατικότητα και φόβο Θεού θα προωθήσουν τα Πορίσματα και τα αποτελέσματα αυτού. Ήδη έχουν γίνει τεράστιες προσπάθειες και έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που ετέθησαν κατά την δημιουργία του Συνοδικού Γραφείου Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας μας

Ας ευχηθούμε ο Θεός, διά πρεσβειών της Παναγίας μας και όλων των Αγίων να ενισχύει την Εκκλησία και την Πατρίδα μας και το έργο όλων όσοι συνεργάζονται για το κοινό καλό του ευλογημένου από τον Θεό τόπου μας .

Τέλος, ευχαριστώ όλα τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής για τη ποικιλότητα συνεισφορά τους, αλλά και όλους τους κ.κ. Συνέδρους, Κληρικούς και Λαϊκούς, την κοινωνία και τις αρχές της Ηλείας και ιδιαίτερας της φιλόξενης πόλεως του Πύργου, για την άριστη ξενία και την τιμή στο Συνέδριο.

Ευγνωμοσύνη χρωστούμε και πάλι στους συν-Διοργανωτές, δηλαδή την Ι. Μητρόπολη Ηλείας, το Συνοδικό Γραφείο Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, τον Σύλλογο Ξενοδόχων Δήμου Πύργου Ηλείας, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τον Δήμο Πύργου και το Επιμελητήριο Ηλείας, καθώς επίσης και τους ευγενείς ιδιοκτήτες των ξενοδοχείων που μας φιλοξένησαν και όλους τους υπόλοιπους χορηγούς μας. Σας ευχαριστώ όλους. Καλή επιστροφή στις έδρες σας.

Ο Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΥΡΤΗΣ

Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ε.π.